

kotar gorski kotar gorski kotar

Orkansko jugo 2017. novi je udar na goranske šume

Prošle godine šumama Gorskog kotara, proširio se smrekov potkornjak

Nezapamćeni ledolom krajem siječnja 2014. bio je samo početak

M. KRMPOVIĆ

D. ŠKOMRLJ/Arhiva NL

M. GRACIN/Arhiva NL

OPOMENA PRIRODE Damir Delač, tajnik Hrvatskog šumarskog društva, o tome što se događa s goranskim šumama

Priroda je uzela »danak«, sada je budućnost šuma na šumarima

Da bismo omogućili prirodno pomlađivanje nakon sječa, potrebna je uspostava šumskog reda. Nažalost, svjedoci smo da on najčešće izostaje, kaže iskusni šumar Damir Delač

Marinko KRMPOVIĆ

DELNICE ► Pitanje što se to događa s goranskim šumom postavili su si mnogi nakon orkanskog juga koje je sredinom prosinca nanielo velike štete. Oluja kao oluja i ne bi bila neki poseban problem da u četiri godine to nije bila već treća elementarna nepogoda koja je pogodila Gorski kotar. Počelo je krajem siječnja 2014. godine nezapamćenim ledolomom, potom se 2016. godine jako raširoj opasni nametnik smrekov potkornjak uništivši veliki dio smrekovih stabala, a sada

je eto i orkansko jugo uzelo svoj »danak« dodatno prorijedivši šumu. Što se zbiva, pitamo mr. sc. Damira Delača, tajnika Hrvatskog šumarskog društva i čovjeka koji je već 35 godina u struci.

– Rekao bih da problemi ove vrste uočljivije traju posljednjih dvadesetak godina, a ledolom i ovo nedavno orkansko jugo posljedice su sve izraženijih klimatskih promjena, kojih smo na žalost svjedoci posvuda po svijetu, a područje Gorskih kotara zbog svog zemljopisnog položaja i reljefnih karakteristika podložno je baš ovakvim ekstremima. U ovom posljednjem,

slučaju štete su nastale nakon što je najprije obilna kiša razmekšala tlo pa su nakon toga udari orkanskog juga lakše izvaljivali ili lomili stabla.

Štete se broje u milijunima kuna, ali po meni nije problem u toj trenutačnoj finansijskoj šteti, jer stabla će se prodati, pitanje je što nakon toga. Nedavno je Hrvatsko šumarsko društvo organiziralo terenski kolokvij s te-mom »Uzgojni postupci sanacije katastrofnog ledoloma u šumama Gorskih kotara«. Zaključeno je kako sam ledolom nije nanio nenadoknadivu štetu po naše šume. Poznato je da u goranskim šumama zbog nagomilane drvene zabine nije dolazilo do kontinuiranog pomlađivanja, cime se postupno gubila optimalna struktura (tzv. preborna struktura) ovih sastojina. Osim nedostatka sjetlja, kao prvog uvjeta za pomlađivanje, na tlu su se gomilane velike količine sirovog humusa koji sprječava obnovu. Stoga prorjeđivanje ovih šuma uslijed gore navedenih razloga nije samo po sebi tako loše – kaže Delač.

Prema njegovom mišljenju, da to ne bi postala velika šteta reagirati treba šumarska struka pri čemu je glavno pitanje kako obnoviti

uništene šume.

– A tu se opet, kao i u bližoj povijestijavaju različite ideje poput sadnje smreke na ogoljenim površinama ili sađnja brzorastućih vrsta kratkih ophodnjija za proizvodnju biomase i slično.

Podecijenjeno zanimanje

Trebamo znati da šume Gorskih kotara čine dvije glavne vrste drveća koje su ovđe u svom optimumu: jela i bukva. Sve ostale vrste, pa i smreka, prateće su vrste koje su u većem ili manjem obimu pridružene glavnim vrstama. Na šumarskoj struci je da stvara optimalne uvjete za prirodno pomlađivanje prije svega ove dvije vrste, a na površinama sa specifičnim mikroklimatskim uvjetima i ostalih vrsta. Tek na ogoljenim površinama većim od dva hektara gdje je nemoguća prirodna obnova može se saditi smreka, a na staništu s ekstremnim uvjetima bor. Da bi omogućili prirod-

no pomlađivanje nakon sječa potrebna je uspostava šumskog reda. Nažalost svjedoci smo da on najčešće izostaje – pojašnjava ovaj iskusni šumar, dodajući kako od kolega na terenu sve češće čuje da nemaju s kime nešto napraviti, da nemaju vozila, da ih nitko ništa ne pita i da se »sve određuje negdje drugdje«.

– Sve su to rezultati politike centralizacije sustava, koje je imala svoj smisao za vrijeme domovinskog rata, no danas je glavna kočnica kvalitetnijeg gospodarenja našim šumama. Sam po sebi, Zagreb kao metropol, privlači ljudje kvalitetnijim životom, šefovskim položajem, većim plaćama i ostalim blagodatima te je za šumare rad u direkciji postao krajnja vizija i nije čudo da su tu gomilaju kadrovi. S druge strane od šumarskoga se traži maksimalna finansijska dobit koja se često prepostavlja radovima na potrajanosti šume. Cijene drvene sirovine su, kako bi se potakla finalizacija u drvoprerađivačkoj industriji (u stvari događa se suprotno), niže nego u okruženju. U takvim okolnostima fali prihoda pa se rješenje našlo u rješavanju viškova zaposlenika, naravno na terenu. Temeljni šumar revi-

nik danas je podcijenjen kako kroz status i ovlasti, tako je i plaćom najmanje vrednovan od stručnog kadra u Hrvatskim šumama d.o.o.. Rad u šumi je izrazito težak i danas slabo plaćen te ljudi u uvjetima tržišta rada EU odlaže drugdje, a oni koji bi i htjeli raditi dobivaju ugovore o radu na po godinu dana. Pa kako u takvim uvjetima osnovati obitelj? Zato nam ljudi i odlaze.

Nova, nedavno formirana Uprava Hrvatskih šuma d.o.o. kvalitetna je i svjesna ovih problema, no pitanje je da li će biti snage i političke volje za promjenama – govori Delač dodajući kako je Gorski kotar kao najsumovitije područje Hrvatske u takvim okolnostima najlošije prošao.

Pogubna politika

– Šume su osjetljivi resursi i zahtijevaju stručan rad na terenu uz primjenu svih znanstvenih saznanja. Problemi postoje u svim šumama Hrvatske. Primjerice, najvrjednije hrastove šume uz Savu i Dravu ugrožene su zbog sve

Damir Delač

► Poznato je da u goranskim šumama zbog nagomilane drvene zabine nije dolazilo do kontinuiranog pomlađivanja, cime se postupno gubila optimalna struktura (tzv. preborna struktura) ovih sastojina

svojim području mi bolje i svršishodnije upravljali šumama no što se radi sada s centralizirane državne razine. Kao šumarska struka sposobnosti sigurno imamo – u Hrvatskoj brojimo već – 252 godine organizirane šumarske struke, 171 godinu Hrvatskog šumarskog društva te tradiciju šumarskog zahvaljujući kojoj su naše šume preko 95 posto prirodne strukture što je u svjetskim okvirima velika rijekost. No, struktu se ne sluša i sve češće umjesto struke odlučuje politiku kojoj je primarna samo direktiva korist. Primjerice, prvi je put za bivše Milanovićeve vlade pojam šumarskoga izbrisani iz naziva nadležnog ministarstva, a s tim je nastavila i ova HDZ-ova vlast. Strah me je da je to i svojevrsna poruka – zaključujući tajnika Hrvatskog šumarskog društva Damir Delač.

Zatvoreni krug prirode

– Elementarne nepogode nisu ništa novo. Sjetimo se samo navale sušenja jele i smreke nakon izrazito sušnog ljeta 2003. godine ili pak posljedica katastrofnog ledoloma u veljači 2014. godine koje još svi vidimo. Svakako treba reći da klimatske promjene indirektno djeluju i na štete koje uzrokuju životinje. Primjerice, da cvatnja bukve direktni utječe na brojnost populacije puhova. Usprkos obilnom cvatu zbog klimatskih ekstremi- izostaje urođ bukvice i životinje nagrizaju koru mlađih smrekovih stabala i uzrokuju sušenje. U takvim okolnostima stabla fiziološki slabe i javljaju se tzv. sekundarni štetnici. Tu je u prvom redu smrekov potkornjak koji je najveće štete napravio u privatnim šumama – pojasnio je Delač.

“Struku se ne sluša i sve češće umjesto struke odlučuje politika kojoj je primarna samo direktna korist